

IN MEMORIAM

Jadwiga Kazimiera Sałagacka
(8 lipca 1944 – 21 kwietnia 2024)

Urodziła się w Pabianicach w powiecie pabianickim w rodzinie Hieronima i Marianny z domu Barocha. Uczęszczała do miejscowej szkoły podstawowej. Po jej ukończeniu w 1958 r. kontynuowała naukę w I Liceum Ogólnokształcącym im. Jędrzeja Śniadeckiego w Pabianicach. W 1962 r., po zdaniu matury, rozpoczęła studia na Uniwersytecie Warszawskim na kierunku historia. W 1967 r. obroniła pracę magisterską pt. „Więzienia i więźniowie polityczni w Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1922–1932”. Poza krótkim okresem zatrudnienia jako nauczyciel historii w Szkole Podstawowej nr 15 w Pabianicach, całe życie zawodowe Jadwigi Sałagackiej związane było z łódzkim archiwum państwowym.

We wrześniu 1968 r. podjęła pracę w ówczesnym Archiwum Państwowym Miasta Łodzi i Województwa Łódzkiego na stanowisku archiwisty w Oddziale III. Do jej obowiązków należało opracowywanie zasobu i nadzór archiwalny. W 1969 r. awansowała na starszego archiwistę, a w 1972 r. została oddelegowana na pół etatu do pracy w Powiatowym Archiwum Państwowym w Pabianicach jako zastępca kierownika, a w 1973 r. czasowo także jako kierownik. W maju 1978 r. przeniesiono ją do pracy w Oddziale III Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Łodzi (dalej: WAP w Łodzi). Rok później rozpoczęła roczne zaoczne Podyplomowe Studium Archiwistyki, organizowane przez Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, które ukończyła w 1980 r. Z początkiem 1981 r. otrzymała stanowisko adiunkta archiwalnego, a w 1985 r. awansowała na kustosza. W 1988 r. powierzono jej stanowisko głównego specjalisty ds. nadzoru archiwalnego w Oddziale II Archiwum Państwowego w Łodzi (dalej: AP w Łodzi). Z dniem 1 stycznia 1993 r. dotychczas zajmowane przez nią stanowisko wydzielono ze struktury Oddziału i podporządkowano bezpośrednio dyrekcji AP w Łodzi. W lutym 2004 r. powierzono jej pełnienie funkcji kierownika Oddziału Nadzoru Archiwalnego. W 2008 r. została starszym kustoszem. Stanowisko kierownicze piastowała do stycznia 2012 r., do momentu przejścia na emeryturę. Jako emerytka została

ponownie zatrudniona w Oddziale Nadzoru Archiwalnego AP w Łodzi. Funkcję tę pełniła do końca września 2012 r.

W trakcie swojej pracy zawodowej była aktywnym członkiem wielu ciał kolegialnych, w tym Wojewódzkiej Komisji Archiwalnej Oceny Dokumentacji. Od 1993 r. aż do zakończenia zatrudnienia była przewodniczącą Komisji Oceny Materiałów Archiwalnych przy AP w Łodzi, potem Komisji Archiwalnej Oceny Dokumentacji AP w Łodzi. Ponadto od 1972 r. udzielała się w Komisji pracy do spraw normowania wykazów akt kancelarii zakładowych i instrukcji dla archiwów zakładowych, a od 1979 r., po zmianie formy organizacyjnej, zajmowała stanowisko ds. norm zakładowych. Od 1988 r. przewodniczyła Komisji ds. Norm, a następnie od 2005 r. kierowała Komisją ds. Normowania. Z dniem 12 sierpnia 1996 r. z ramienia AP w Łodzi została powołana na eksperta w zakresie oceny opracowania materiałów archiwalnych w ramach prac prowadzonych przez Gospodarstwo Pomocnicze „Usługi Archiwalne” przy AP w Łodzi. Angażowała się również w działalność centralnych organów Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych. W latach 1998–2005 była dwukrotnie członkiem Centralnej Komisji Archiwalnej Oceny Dokumentacji, ciała opiniodawczego w sprawach doskonalenia metod pracy w archiwach oraz oceny dokumentacji.

Podczas swojej długoletniej aktywności zawodowej wykonywała zadania z zakresu podstawowej działalności archiwalnej, ze szczególnym naciskiem na sprawowanie nadzoru i kształtowanie zasobu archiwalnego. Bliskie jej sercu były sprawy archiwów zakładowych i składnic akt. Wykazywała duże zrozumienie dla sytuacji archiwistów zakładowych i chętnie wspomagała ich swoją wiedzą i umiejętnościami.

Przez całe życie angażowała się w działalność społeczną. W czasach studenckich była członkiem Związku Studentów Polskich (1962–1976), następnie Związku Nauczycielstwa Polskiego (od 1967 r.) i Stowarzyszenia Archiwistów Polskich (1968–2024). To ostatnie zajmowało szczególne miejsce w życiorysie zawodowym Jadwigi Sałagackiej. To ona współtworzyła oddział łódzki organizacji. Jako wieloletni członek Zarządu Oddziału w Łodzi przez kilka kadencji pełniła funkcję sekretarza i przewodniczącej (prezesa) Oddziału. Była m.in. inicjatorką warsztatów wyjazdowych (organizowanych od 1974 r.). Aktywnie włączała się w proces kształcenia archiwistów zakładowych oraz pracowników obsługi kancelaryjnej urzędów różnych szczebli. Wchodziła w skład Rady Programowej Centralnego Ośrodka Kursów Kancelaryjno-Archiwalnych. W 2002 r. Ośrodek został przemianowany na Krajowe Centrum Edukacji Archiwalnej i kontynuował działalność

dydaktyczną, m.in. w formie kursów kancelaryjno-archiwalnych. Przez wiele lat była jedną z prowadzących wymienione kursy. Umiejętnie wykorzystywała zdobytą wiedzę archiwalną i bogatą praktykę zawodową. Współorganizowała III Krajowe Sympozjum Archiwalne w Łodzi poświęcone archiwom instytucji wymiaru sprawiedliwości, które odbyło się w 2001 r. Ideę działalności Stowarzyszenia szerzyła w kręgu współpracowników i przyjaciół, dzięki czemu doprowadziła do znacznego rozwoju i wzmocnienia liczebności Oddziału Łódzkiego. Wielokrotnie była wybierana jako przedstawiciel Oddziału na krajowe zjazdy delegatów. W latach 1997–2002 pełniła funkcję członka Zarządu Głównego Stowarzyszenia Archiwistów Polskich. Pracę na rzecz zrzeszenia traktowała jako misję na rzecz dbałości o wizerunek archiwów i archiwistów.

Była jednym z członków komitetu założycielskiego Niezależnego Samorządowego Związku Zawodowego „Solidarność” przy WAP w Łodzi, zawiązanego 3 listopada 1980 r. Po powołaniu 11 grudnia 1981 r. Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” przy WAP w Łodzi, objęła z jej ramienia funkcję delegata na zebrania Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” Ziemi Łódzkiej.

Została odznaczona Złotą Odznaką Związku Nauczycielstwa Polskiego (1980), odznaką honorową „Za Zasługi dla Archiwistyki” (1986), Srebrnym Krzyżem Zasługi (1996) oraz Złotym Krzyżem Zasługi (2015) za działalność na rzecz zachowania dziedzictwa narodowego i integracji środowiska archiwistów oraz za wkład w rozwój edukacji archiwalnej.

Jest autorką referatów naukowych z zakresu archiwistyki, w tym takich jak: „Stan archiwów zakładowych branży bawełnianej w instytucjach objętych tzw. specjalną opieką Archiwum Państwowego Miasta Łodzi i Województwa Łódzkiego” (1973), „Zjednoczenie Przemysłu Organicznego w Łodzi i jego pozostałość aktowa” (1978), „Zagadnienie narastającego zasobu archiwalnego w Łodzi i woj. łódzkim w latach 1919–1975” (1980), „Próba oceny sytuacji archiwów zakładowych z terenu miasta Łodzi podległych Ministerstwu Kultury i Sztuki w Warszawie i Wydziałowi Kultury Urzędu miasta Łodzi” (1988) oraz „Informacja o archiwach technicznych biur projektowo-badawczych” (1989).

Praca archiwalna była pasją Jadwigi Sałagackiej. Wykazywała wiele troski o prawidłowe przechowywanie i zabezpieczanie materiałów archiwalnych. Konsekwentna i operatywna w działaniu, wymagała wiele od siebie i innych, przez co mogła być postrzegana jako osoba surowa i niedostępna. Współpracownikom dała się jednak poznać jako osoba otwarta, szczerą, życzliwą oraz pełną optymizmu.

zmu. W pracy cechowały ją zawsze wiedza i profesjonalizm. Umiejętnie i trafnie formułowała wnioski i konstruktywnie potrafiła bronić swoich racji i przekonań. Lubiła dobre towarzystwo, które zawdzięczała swojemu gawędziarskiemu stylowi i charakterystycznemu poczuciu humoru. Znana była ze swoich przekornych, odważnych opinii i celnych uwag nie tylko na tematy zawodowe. Posiadała naturalną zdolność nawiązywania relacji z ludźmi, przez co wiele zawodowych znajomości przerodziło się w wieloletnie przyjaźnie. Do końca swoich dni otaczali ją najbliżsi i przyjaciele, z którymi utrzymywała kontakt nawet w obliczu nieuleczalnej choroby, z którą zmagająca się przez wiele lat.

Zmarła 21 kwietnia 2024 r. Pochowana została na Cmentarzu Komunalnym przy ul. Kilińskiego 57/59 w Pabianicach.

Źródła

Archiwum Państwowe w Łodzi, Akta osobowe Jadwigi Sałagackiej, sygn. 18/2016, numer ewidencyjny 47.

Archiwum Państwowe w Łodzi, 39/972/0 Archiwum Państwowe w Łodzi [1945–1950] 1951–2005, 2012, sygn. I/641 [NSZZ „Solidarność” przy WAPŁ – protokoły zebrań członków Koła] 1980–1981; sygn. I/23 [Protokół przejścia Powiatowego Archiwum w Pabianicach przez mgr J. Sałagacką] 1972.

Bibliografia

Archiwum Państwowe w Łodzi. Pięćdziesiąt pięć lat działalności Stowarzyszenia Archiwistów Polskich Oddział w Łodzi, <https://www.lodz.ap.gov.pl/art,342,piecdziesiat-piec-lat-dzialalnosc-i-stowarzyszenia-archiwistow-polskich-oddzial-w-lodzi> [dostęp: 23.04.2024].

Archiwum Państwowe w Łodzi. Zawiadomienie o śmierci zasłużonego pracownika APŁ Jadwigi Sałagackiej, <https://www.lodz.ap.gov.pl/art,705,zawiadomienie-o-smierci-zasluzonego-pracownika-apl-jadwigi-salagackiej> [dostęp: 23.04.2024].

Matuszak T., *Rola i znaczenie Krajowego Centrum Edukacji Archiwalnej Stowarzyszenia Archiwistów Polskich w procesie ustawicznego kształcenia archiwistów – pracowników jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych*, „Opinie i analizy” 2020, nr 52, s. 7.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Odznaczenia za zasługi na rzecz zachowania dziedzictwa narodowego, <https://www.prezydent.pl/aktualnosci/ordery-i-odznaczenia/odznaczenia-za-zaslugi-na-rzecz-zachowania-dziedzictwa-narodowego-,6830> [dostęp: 23.04.2024].

Stowarzyszenie Archiwistów Polskich. Jadwiga Sałagacka, <https://sap.waw.pl/pozegnanie/jadwiga-salagacka/> [dostęp: 23.04.2024].

Anna Szefler

Archiwum Państwowe w Łodzi / State Archives in Łódź (Poland)
anna.szefler@lodz.ap.gov.pl